

Amb la col·laboració del Museu de Lleida

© del text: Marga del Campo Andion, 2018
© del pròleg: Quim Torra i Pla, 2018
© de la presentació: Josep Giralt i Balagueró, 2018
© de les imatges: Jordi V. Pou i Jové, Aleix Barberà Giné, Oriol Bosch Bausà,
Josep Maria Currià Curcó, Laia Navarra Mellado, Felip Niubó Gassol, 2018
© de la imatge de la coberta: Jordi V. Pou i Jové, 2018
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2018
Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida
www.pageseditors.cat
editorial@pageseditors.cat
Primera edició: desembre de 2018
ISBN: 978-84-1303-039-5
DL: L 1.227-2018
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

¶ imprès a lleida ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.

Una nit fosca i dolorosa

Prenent les paraules recents de l'Honorable Consellera Laura Borràs, la nit de l'11 de desembre de 2017 fou una nit fosca i dolorosa. Aquella matinada, la Consellera de Cultura i jo mateix érem a Lleida, a l'exterior del museu, protestant per aquella actuació absolutament ignominiosa amb què la Guàrdia Civil es va endur quaranta-quatre peces d'art cap a Sixena. El cos armat espanyol havia desplaçat una desena de vehicles per endur-se les obres d'art.

Es produïa en poques hores l'extirpació d'una feina de preservació i divulgació per la qual s'havia fet un gran esforç de manera exemplar perquè aquell patrimoni pogués estar a l'abast de la ciutadania. I, a continuació, aquella imatge tan descarada i rotunda de les prestatgeries del museu buides. La Guàrdia Civil havia actuat a instàncies d'un jutge que donava les ordres d'actuar amb ús de la força si era necessari. Quina contradicció! Quin xoc més fort aquesta barreja de la força i la policia amb l'art i la preservació patrimonial!

Els que érem allà, a peu de museu, recordem el moment que el camió amb les obres es posava en marxa mentre els treballadors sortien de l'edifici amb els ulls plorosos i aplaudint-nos. Els que ens havíem concentrat vam retornar l'aplaudiment durant uns intensos dos minuts en absoluta comunió amb ells. Una altra imatge, aquesta més gratificant, malgrat que es tractava d'un moment trist. Però els aplaudiments creuats dels treballadors d'un museu i la gent que s'ha concentrat per defensar unes obres d'art són una altra imatge d'aquestes que sembla que tan sols Catalunya pot donar i que tan sols l'Estat espanyol pot provocar.

La lluita, el coratge, la determinació i la voluntat de preservació i de protecció artística han portat a plantar batalla per una aberració jurídica i política que ha posat a prova el sentit comú i la decència. És un cas més de molts que anem acumulant. Un nou espoli cultural que es va produir aprofitant la suspensió democràtica amb l'article 155 de la Constitució.

El dilluns 11 de desembre de 2017, seguint les ordres d'un jutge substituït (nomenat el 4 de novembre ja sota l'aplicació del 155, i que acabava la seva feina el mateix 11 de desembre) i amb la companyia d'un nombrós estol de la Guàrdia Civil, el Museu de Lleida entregava les quaranta-quatre peces del monestir de Santa Maria de Sixena que la Generalitat de Catalunya havia comprat l'any 1983 i havia deixat en dipòsit al museu, i que una resolució judicial, recorreguda al Tribunal Suprem, havia donat com a no vàlides. Una ordre que permetia, si fos el cas, entrar i actuar per la força. Val a dir que sentències posteriors a l'execució, ja de gener de 2018 resoltes pel nou jutge propietari de la plaça del jutjat d'Osca, reconeixien la voluntat de col·laboració del Museu de Lleida en tot moment i qüestionen l'ús de la força per efectuar l'execució provisional.

Un seguit de casualitats a inicis de novembre va permetre la ràpida i precisa execució judicial. Efectivament, la confirmació per part de l'Audiència Provincial d'Osca de la sentència de Primera Instància que anul·lava les vendes del monestir de Sixena, va comportar la designació d'un jutge substituït per part del Tribunal Superior de Justícia d'Aragó, que només arribar al jutjat va reactivar l'execució provisional; el govern d'Aragó va redactar un pla de treball que ho contemplava tot menys la conservació dels objectes, i tot en el context de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució espanyola a Catalunya.

Malgrat les contínues al·legacions i informes que des del Museu de Lleida i des del Centre de Conservació i Restauració de la Generalitat reclamaven prudència i aconsellaven cura en la preservació i conservació preventiva d'uns objectes que havien estat en condicions extremes durant el saqueig i incendi del monestir els primers dies de la Guerra Civil Espanyola, la justícia considerarà que aquests objectes que formaven part d'una col·lecció pública havien de ser traslladats a un espai que no complia les condicions de conservació adequades (en això el jutge se'n va rentar les mans com Ponç Pilat), per a passar, a més, a ser custodiades per una organització privada, les monges de la congregació de Betlem que tenen llogat el monestir al govern d'Aragó.

El temps ha demostrat que teníem raó i ja hem denunciat que algunes peces han iniciat un procés de degradació, que només pot ser degut a les males condicions dels

antics dormitoris del monestir que han estat "habilitats" per custodiar les peces, tant les quaranta-quatre del Museu de Lleida com les cinquanta-tres del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Segurament les humitats i el descontrol climàtic en són la causa.

Aquell dia 11 va ser llarg, tant per a l'equip humà del Museu de Lleida com per a tota la societat civil del país, els professionals del ram i bona part del món polític del nostre país que, d'una manera o una altra, ens van acompanyar durant la nit plujosa i freda de desembre i fins al migdia, ja més temperat, i que veien com l'estol marxava pels carrers de la ciutat custodiant dos camions d'una empresa especialitzada, un millor que l'altre val a dir-ho, que portaven les peces del museu cap a Sixena. Aquell dia va començar de matinada, a les 3.30 h, amb l'entrada d'un grup de guàrdies civils armats que es van situar a les sortides d'emergència del museu.

Ara és el moment d'explicar les sensacions, els fets que van passar tant a l'interior com a l'exterior del Museu de Lleida, narrats en primera persona per alguns dels seus protagonistes. Aquesta acció vol deixar constància i ser l'exemple del que no s'hauria de tornar a produir en cap cas, en cap institució permanent, sense finalitat de lucre, al servei de la societat, oberta al públic, que reuneix un conjunt de béns culturals mobles i immobles, els conserva, els documenta i estudia, els exhibeix i en difon el coneixement. *I en cap cas en un país democràtic i civilitzat com ens descrivim sense embuts.*

Josep GIRALT I BALAGUERÓ

Director del Museu de Lleida

“Buenas noches, venimos a ocupar las salidas de emergencia del museo”

Amb aquesta contundent afirmació, un nombrós grup de guàrdies civils entraven al Museu de Lleida la nit de l'11 de desembre de 2017. Un fet inaudit. Mai abans un museu havia patit una situació com aquesta. El fet que forces policials armades entrin en una institució cultural, sense estar en guerra, és, com a mínim, esperpèntic. L'hora tampoc era molt normal. Les 3.21 h. Sense avís previ. El pla de treball deia que arribarien a les 8.00 h.

Retrocedim unes setmanes. Des del 27 d'octubre Catalunya està intervinguda pel Govern de l'Estat espanyol després de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució. El president de la Generalitat i els consellers han estat cessats i el Govern espanyol ha assumit les competències de totes les conselleries. El conseller de Cultura, Lluís Puig, està exiliat a Brussel·les. A mitjan novembre, el jutge substituït Antonio Martín González, del Jutjat de Primera Instància número 1 d'Osca, mitjançant una providència, requereix el ministre Íñigo Méndez de Vigo, que ha assumit les competències en matèria de cultura, que lliuri immediatament quaranta-quatre obres procedents del monestir de Sixena que conserva el Museu de Lleida. I que ho faci a través de la Guàrdia Civil. Es vol tirar endavant l'execució provisional decretada per l'anterior jutgessa, Carmen Aznar. Insistim en el matís: provisional. Contra la qual caben recursos. Les quaranta-quatre obres van ser comprades per la Generalitat de Catalunya l'any 1983 a l'orde religiós que hi havia en aquell moment al monestir de Sixena, i dipositades al Museu de Lleida. La jutgessa Aznar va declarar nul·les aquestes vendes l'abril de 2015 mitjançant una sentència que implicava el trasllat a Aragó d'aquests objectes. Una sentència que va ser recorreguda per la Generalitat. La primera data fixada per lliurar les obres va ser el 25 de juliol de 2015. El 26 de juliol les obres seguien al seu lloc al Museu de Lleida. L'any 2016 es va "triar" la mateixa data del 25 de juliol per fer el lliurament. Tampoc va passar res. El 28 de novembre de 2017, el ministre Méndez de Vigo ordena el compliment de la sentència que obliga a lliurar les quaranta-quatre obres i impedeix que la Generalitat presenti recurs. A més, incompleix les lleis catalanes de Patrimoni i de Museus saltant-se els procediments requerits per aquestes lleis pel que fa a la protecció del patrimoni català. I nosaltres, impotents, comprovem que ja no hi ha marxa enrere i que, tard o d'hora, haurem de lliurar els objectes. Serà l'11 de desembre de 2017, segons diu una providència del jutge substituït Martín González, data que coincideix amb l'últim dia al Jutjat de Primera Instància número 1 d'Osca d'aquest jutge. Casualitats de la vida, que dirien alguns. En la seva providència, el jutge autoritza la policia judicial de la Guàrdia Civil perquè executi el trasllat i adverteix el Museu de Lleida que ha de col·laborar si no vol ser acusat de delictes de desobediència a

l'autoritat i/o de delictes contra l'Administració de Justícia. Els nostres advocats ens adverteixen que aquest escrit va dirigit directament en contra del museu, no del Consorci. Hi ha la possibilitat d'interposar un recurs, el termini judicial del qual acaba el 12 de desembre, un dia després de la data fixada pel jutge per complir l'execució provisional. Antonio Martín González ho acabarà d'arrodonir el 7 de desembre, quan autoritza la Guàrdia Civil que entri al museu a partir de les 00.00 hores de dilluns (quedeu-vos amb aquesta dada i després ho entendreu) i, si cal, utilitzant la força. És inaudit i impropï d'un estat i d'una justícia que es diuen democràtics. És un autèntic despropòsit.

Els dies previs els vivim com podem. El Josep Giralt és director del Museu de Lleida des de principis de 2015. En la seva primera trobada amb periodistes sentència que els litigis s'han acabat. El que vol dir, en realitat, és que treballarem perquè aquests afers no amaguin la resta de feina que es fa al museu. Tanmateix, al final li ha tocat viure l'experiència més traumàtica que hem tingut al museu. Amb l'aplicació del 155, els advocats ja li havien advertit que les coses podrien canviar. I fins aleshores, totes les previsions dels lletrats s'havien anat complint. El canvi sobtat de jutge a Osca, que el mateix dia que comença a treballar inicia els tràmits per executar la sentència provisional és, com a mínim, estrany. Fins llavors, la jutge anterior no havia gosat tirar endavant l'execució provisional pels dubtes que generava. El que sempre ha volgut el museu, que era rebatre l'execució provisional amb arguments tècnics, no ho hem aconseguit. Sempre ens quedarà el dubte de què hagués passat si no s'hagués autoritzat un jutge substituït a causa de l'aplicació del 155.

Per a la Carmen Berlabé, conservadora del museu des del 2002 i que hi treballa des de l'any 1998, això suposa un malestar. Té un sentiment d'injustícia sobretot per les obres, alhora que un altre d'acceptació pel que passa. Es va preparant anímicament per quan s'enduguin les obres, sap que no serà bo per a elles. Creu que la situació política del país feia preveure que acabaríem així. I reconeix que estem sols, desprotegits, i que no hi ha ningú que ens pugui defensar institucionalment. Quan la Carmen diu que aquesta vegada va de veritat, jo me la crec, perquè sempre l'encerta. I això que jo segueixo pensant fins a l'últim moment que hi haurà un

Aquell matí gris de desembre vaig dir que el botí que els conqueridors intenten treure als pobles conquerits és la història, la llengua i la cultura, és a dir, la cohesió social i la seva ànima. Per evitar-ho i ser els titulars legítims del nostre patrimoni hem de construir la República. Així ho creia i així ho crec encara. Som conscients cada vegada amb més força que no és que no tinguem un estat a favor, sinó que tenim un estat en contra. I és per això que hem de bastir-ne un per a nosaltres. En forma de República i ple de valors republicans. Tan sols així la cultura, la llibertat i el talent tindran el lloc que mereixen en la societat.

El conseller de Cultura Lluís Puig és avui a l'exili precisament perquè vivim en un estat que no té cap interès per preservar la democràcia si considera que "la unitat indissoluble d'Espanya" està en joc. Nosaltres, la majoria del poble de Catalunya, som radicalment democràtics i volem que sigui la ciutadania qui decideixi quin país vol per al futur. És tan senzill com això. El conseller Puig és a l'exili amb el president Puigdemont i amb altres consellers i diputades que foren foragitats per l'autoritarisme de l'estat. Una altra part del Govern i la Presidenta del Parlament, Carme Forcadell, són a la presó també per haver defensat la necessitat de posar urnes i per haver permès el debat polític al nostre país.

Tot plegat forma part d'una mateixa concepció de la vida que no compartim de cap manera. Ni la presó, ni l'exili ni l'espoliació artística no formen part del nostre llenguatge i resistirem fins a les últimes conseqüències perquè no formin part del nostre món. No normalitzarem res de tot això. Aquest compromís, expressat en aquest llibre que teniu a les mans, és el meu compromís també.

Farem memòria i no oblidarem tot això que ens han fet. Serà el motor per avançar i aconseguir un país millor i en llibertat.

Quim TORRA I PLA
Molt Honorable President
de la Generalitat de Catalunya
Barcelona, novembre de 2018

Introducció

Fa un any el Museu de Lleida es va veure afectat per la resolució judicial d'un litigi que l'acompanya quasi des de la seva fundació: el conflicte judicial amb Aragó pels béns del monestir de Sixena. Aquest és un procés judicial que mai ha volgut saber res de criteris patrimonials, museològics ni de mesures de protecció dels béns per a les futures generacions; es va resoldre de manera temporal i molt traumàtica per al Museu de Lleida la nit del passat 11 de desembre de 2017, ja fa un any. Tenim molt clar que la legitimitat està de la nostra part i, per tant, estem posant tots els instruments jurídics, administratius i de defensa judicial perquè aquests objectes continuïn formant part del discurs i del fons patrimonial del Museu de Lleida, sense renunciar mai a la seva conservació, la seva restauració i a la difusió dels valors històrics, artístics i patrimonials dels béns. Les administracions que formen el consorci han fet mans i mànigues per mantenir aquest equipament com a capdavanter en el món museístic de tot el país, i actualment estan liderant la defensa política, cultural i social del museu davant les investides judicials i polítiques que venen de la comunitat autònoma veïna. Però també tenim la sort de saber que continuem acompanyats de la societat civil i cultural de la ciutat i del territori, organitzats al voltant de la Plataforma d'Entitats Culturals de Lleida, com també de tots els col·lectius professionals i patrimonials del país.

Avui més que mai és el moment per recordar quina definició dona l'ICOM (Consell Internacional dels Museus) sobre què és un museu: "una institució permanent, sense finalitat de lucre, al servei de la societat i del seu desenvolupament, oberta al públic, que reuneix un conjunt de béns culturals mobles i immobles de l'home i del seu medi ambient, els conserva, els documenta i estudia, els exhibeix i en difon el coneixement per a la recerca, l'estudi i el gaudi intel·lectual i estètic, i es constitueix en espai per a la participació cultural, lúdica i científica dels ciutadans." L'ICOM és una organització no governamental que manté una relació formal amb la UNESCO i té l'estatut d'òrgan consultiu del Consell Econòmic i Social de Nacions Unides.

miracle que impedirà que s'emportin les obres. Perquè no vull viure aquest moment i no sé com gestionar-lo. A banda de doctora en història de l'art, la Carmen també ho és en dret. És per això que porta molts dies fent feina de la que no es veu amb els advocats tant del Consorci com de la Generalitat.

L'Esther Balasch, conservadora-documentalista del museu, també fa molts anys que hi treballa. Precisament per això sent molta tristesa. Són molts anys treballant amb el patrimoni i fent el museu des de zero. Però des de l'aplicació del 155 no té cap dubte que s'enduran les obres i que això no ho podrà aturar ningú. Té la mateixa sensació de solitud que sentim tots. El Francesc Fité és professor titular d'història de l'art antic i medieval de la Universitat de Lleida, i està íntimament vinculat a la defensa de les col·leccions del museu des de fa molts anys. Sent indignació i impotència davant del que qualifica com un acte abusiu que va contra la llei. "Les obres estan en un museu públic espanyol, ben conservades i protegides per la llei i ara se les emportaran de manera violenta a una institució privada, com és l'orde de Malta. Això s'ha de denunciar i condemnar públicament perquè no torni a passar. És inaudit". Coincideix en aquest argument amb el conseller Lluís Puig, que observa des de Brussel·les, amb impotència i les mans lligades, tot l'afer.

El conservador del museu Alberto Velasco ja porta un parell d'anys vivint intensament l'anomenat litigi de Sixena. Ha defensat públicament el museu i s'ha exposat d'una manera brutal, sobretot a Twitter, ja que considera que això va amb el sou i és part de la seva feina. Els companys hem viscut com s'ha convertit en una figura pública, de vegades ens ha fet patir. El punt d'inflexió és quan publica en un diari d'àmbit nacional un article sobre l'autoria de l'incendi del monestir, l'article té un gran ressò i l'Ajuntament de Vilanova de Sixena amenaça amb demandar-lo per haver ferit l'honor del poble. Reconeix que van ser moments durs i que va passar dos o tres dies molt malament a causa dels insults que va rebre. Per sort, això li va durar dos o tres dies més i com diu ell, "m'ha fet tenir l'esquena grossa". No oblidem que també hi ha moltíssima gent que li ha donat suport. I és que la defensa aferrissada que ha fet l'Alberto amb arguments tècnics i documentals incontestables, ha estat clau en el fet de rebatre alguns arguments que arribaven des d'Aragó.

El museu ha decidit ser transparent amb els seus arguments, exposar-los i defensar-se, d'aquesta manera, contra certes acusacions. I aquests dies això passa per atendre els periodistes en tot allò que ens demanen. Mitjans de comunicació d'arreu truquen al museu, apareixen per sorpresa, envien missatges de WhatsApp. A qualsevol hora. Estic fent un curs accelerat d'atenció als mitjans en una situació de crisi. Hi ha de tot: gent professional, d'altres no tant. Dels que ja conec, alguna sorpresa negativa, enmig de la professionalitat de la majoria. Dels que no conec també em trobo de tot. Jo l'únic que vull és donar la informació que em demanen, fins allà on puc, i protegir els meus companys de segons qui.

A Brussel·les, el conseller Puig rep la notícia que Espanya ha retirat la petició d'extradició, un fet inaudit judicialment. Dos o tres dies més tard, se celebra la gran manifestació que convoca milers de persones a la capital de Bèlgica i que és tot un èxit. El conseller i els seus companys a l'exili reben el suport dels catalans i catalanes desplaçats a la ciutat, entre els quals hi ha l'Esther. Està content. Però en el context del 155, aquesta alegria pot canviar d'un moment a l'altre.

El dimarts 5 de desembre, cap a les 18.00 h, es presenten quatre o cinc persones a la recepció del museu demanant pel director, que en aquells moments no hi és. S'identifiquen com a guàrdies civils. La Carmen i jo baixem a rebre'ls. Porten un document i pretenen entrar al museu per preparar el lliurament de les obres, per reconèixer els espais. És un moment tens. Jo no sé què fer. L'únic que tinc clar és que aquella gent no pot entrar al museu sense que puguem parlar abans amb els advocats. Fins a l'últim moment lluitarem de forma legal contra una decisió judicial que encara té recorregut als jutjats. Finalment, aquesta gent marxa del museu sense entrar-hi. Abans, però, un dels agents ens adverteix: "El día 11 empieza a las 00.00 horas." I ho repeteix un cop més per si no ho hem entès bé. Sí que l'hem entès, sí. Jo, personalment, em sento amenaçada. La Carmen, a més, s'ha sentit absolutament desprotegida com a professional i com a tècnica responsable de les obres. L'amenaça conté un to de triomfalisme contingut, un anunci del que serà. La visita d'avui no tenia raó de ser, ja que prèviament el museu ja ha manifestat la voluntat de col·laborar. S'han presentat al museu per escenificar el seu poder, poc abans de l'hora de tancar i quan només hi

som la Carmen, jo i un estudiant del grau d'Història que fa les pràctiques al museu. L'Oriol Solé és amb nosaltres des de l'octubre. Li ha tocat viure de rebot i de ben a prop tot aquest tema tan delicat, que li fa recordar molt el passat 1-O. Coneix el litigi superficialment, però està fent un curs accelerat. Des de dins, comprova com tot es va tensant a poc a poc. I a més, li hem dit que de tot el que senti no pot dir res a fora. És un noi compromès, actiu i que acostuma a implicar-se. Aquests dies, la feina que la Carmen, la seva tutora, ha programat per a ell canvia una mica. Passa moltes hores a les reserves del museu, amb les conservadores, acabant d'enllestir documentació sobre la llista de les quaranta-quatre obres.

Cap manual de museologia ni cap dels màsters especialitzats que hem fet ens ha preparat per una cosa com la que estem a punt de viure. Com que la situació és inèdita i no tenim precedents en cap museu del món, abordem l'execució provisional com si fos un dipòsit temporal. La Núria Gilart, conservadora-restauradora del museu des de fa gairebé vint anys, creu de vital importància documentar-ho tot molt bé amb imatges: "una imatge val més que mil paraules." Ella serà la responsable de l'operatiu al nostre museu, l'encarregada de lliurar les obres, una a una. Farà la revisió ocular i omplirà cada fitxa. Allà on ella no arribi, ho faran les imatges.

Dos dies després de la visita de la Guàrdia Civil al museu, el jutge d'Oscà emet una interlocutòria en què autoritza la policia a entrar al Museu de Lleida per la força, si així ho creuen necessari. És increïble, la sensació que van per nosaltres fem el que fem és total.

La tarda del diumenge 10 de desembre hem d'estar tots localitzables. Rebo un missatge d'algú que m'aprecia i que em diu: "Vigileu, perquè ja és segur que vindran de nit." Envio un missatge de WhatsApp al Josep i em contesta que també li ha arribat aquesta informació. És urgent trucar al Jordi V. Pou i a la Laia Navarra per avisar-los. Ja estan mig esperant la trucada. Ells seran els encarregats de documentar tot el que passi dins del museu i, per tant, han d'entrar al museu tant sí com no, amb tot el material necessari. És bàsic que es documenti tot si llegim bé l'execució provisional, i després veurem per què. El Jordi V. Pou és un excel·lent fotògraf, col·laborador habitual del museu i sense cap vincle en aquell moment amb cap mitjà de comunicació. Era

important contactar amb un professional com ell per evitar problemes posteriors, ja que aquestes fotos, aquella nit, no es podien fer públiques. La voluntat de no provocar conflictes a cap professional amb els mitjans per als quals treballen era clara. I les fotos del que passava a dins del museu aquella nit les volia tothom. No podíem, de cap manera, posar en un compromís a altres fotògrafs. La Laia Navarra és professional del vídeo i la fotografia. També ha col·laborat amb el museu altres vegades i vam creure que seria la persona idònia per enregistrar els fets i realitzar un vídeo.

Quan vaig contactar amb el Jordi per si volia fer aquesta feina va tenir una sorpresa relativa. La seva preocupació va ser, sobretot, per temes logístics: què havia de fer, documentar el procés de sortida dels objectes o també l'ambient d'aquella nit?

La Laia mai hauria imaginat veure's tan implicada. Ha fet diversos vídeos pel museu, sempre d'exposicions i temes amables. Coneixia prèviament el litigi, però no s'imaginava viure un moment històric des de dins. Recordo el comentari quan li vaig proposar fer aquesta feina: "la faria fins i tot gratis." Bromes a banda, la Laia va dir que sí amb els ulls tancats, gairebé sense pensar el que això implicaria.

Com que el Jordi i la Laia han de transportar tot el material i atesa la impossibilitat d'arribar amb cotxe fins al museu, quedem abans per fer un beure en un dels pocs bars que trobem oberts. Lleida està deserta i gairebé no passen cotxes. El Josep ens ha dit que ens mantinguem atents per si ens truca avisant-nos que ja podem anar cap al museu. Prenem alguna cosa i fem acudits absurds que només fan evident que estem nerviosos i que serveixen per matar una mica aquest malestar. Des del bar veiem baixar cotxes de policia cap al museu. Jo ja no puc més i truco al Josep per preguntar-li què fem. Som en un bar, amb tot el material per enregistrar i fer fotos i tenim els nervis de punta. El Josep ens diu que anem cap al museu. Ell hi és des de les 21 hores, quan tot encara està tranquil. Necessita un moment de solitud a dins del museu. Nosaltres arribem a les 23.30, aproximadament. Ja hi ha molta policia, Mossos d'Esquadra. I un grup de persones, entre les quals veig alguns mitjans de comunicació, a la plaça del museu. Entrem a dins, on només hi ha el Josep i el vigilant de seguretat. Ja no sabem quan tornarem a sortir. La Laia comenta que no té sensació de perill físic, però que sí que té por pel que pot passar a fora del museu.

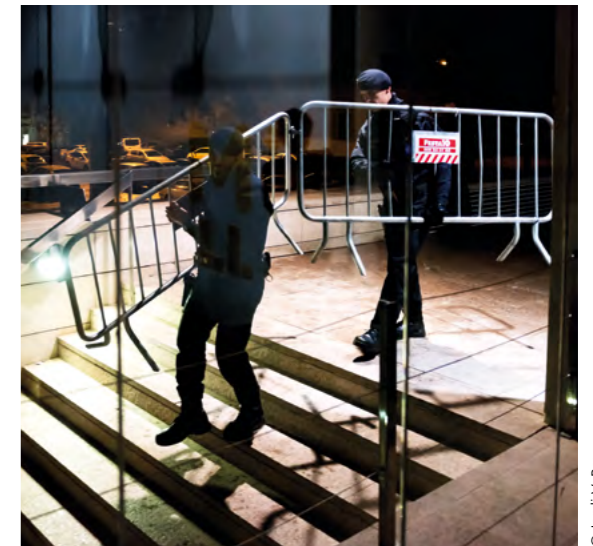

© Jordi V. Pou

L'Aleix Barberà viu actualment a Vilanova del Camí, tot i que és de Lleida. Fa uns anys va fer pràctiques al taller de restauració del nostre museu i ara treballa com a conservador-restaurador i és col·laborador del Centre de Restauració de Béns Mobles de la Generalitat de Catalunya. La tarda de diumenge decideix viatjar cap a Lleida. Tenia previst fer-ho l'endemà ben d'hora, per la convocatòria que emplaçava la ciutadania a fer un cafè davant del museu a les 8 del matí, però comencen a arribar-li missatges que diuen que es prepara alguna "moguda" abans. Les xarxes

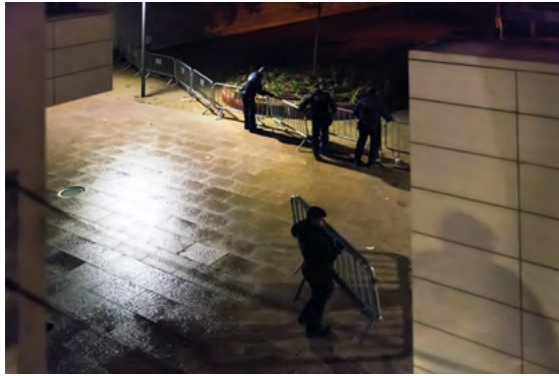
socials treuen fum i és incapaç de quedar-se quiet. Aquests últims dies s'ha mostrat molt actiu en la defensa del patrimoni del museu des d'una vessant tècnica: "com a conservador restaurador veus què volen fer. A nivell professional no s'entén, i com que soc de Lleida, a més em toca la moral." Té clar que el context polític actual i l'aplicació de l'article 155 hi té molt a veure: "Això també??", diu alçant els ulls, "estem indefensos". No s'ho acaba de creure, venim del que venim i l'assetjament sembla que no té fi. És del parer que el patrimoni no els importa gaire si estan disposats a executar una ordre provisional. Ha intentat mobilitzar el sector dels conservadors-restauradors i ha penjat a les xarxes un seguit de consideracions tècniques per les quals creu que les obres no es poden moure provisionalment d'un lloc estable i públic, amb persones que hi tenen cura, a un altre lloc privat i que no reuneix les condicions adequades de conservació. Sense arribar al nivell de l'Alberto, s'ha exposat públicament en la defensa del museu i això sempre li haurem d'agrair.

A les 00.00 hores, els Mossos d'Esquadra comencen a encerclar el museu amb tanques. Saben el que fan, tenen ordres clares. I fan fora les persones que fins a aquell moment es troben a la plaça del museu. No només això. Els que som a dins, quedem reclosos. I els que són fora, no poden entrar. Ni tan sols la resta de treballadors del museu que hi han acudit per treballar, citats pel director: la Carmen, l'Alberto, la Núria i l'Esther. A més dels advocats, un notari i tres persones que treballen al Departament de Cultura. La Núria ha arribat en taxi, després de rebre la

© Jordi V. Pou

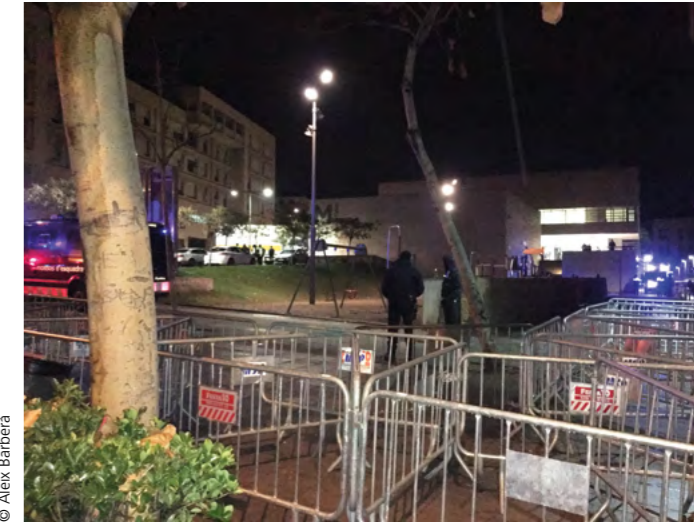
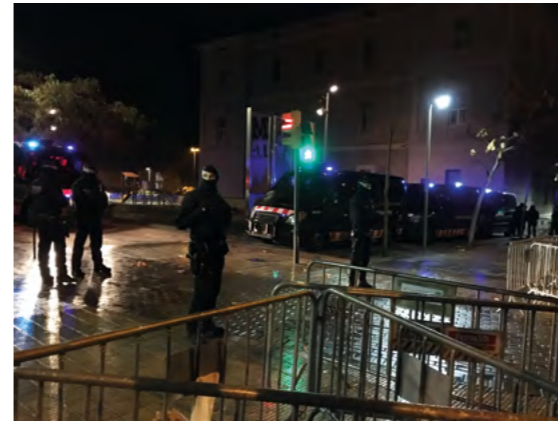

trucada del director. El taxista se sorprèn que vulgui anar justament allà, on es veu tot encerclat per la policia. “Sí”, diu ella, “vaig a treballar”. Allà també hi ha un petit grup de persones que han vingut a donar-nos suport i uns quants periodistes.

Els meus companys s’han d’esperar a la rambla d’Aragó, sota la pluja, fins que finalment, després de tres quarts d’hora, els van cridant un per un i els permeten entrar al museu. El temps passa molt ràpid, però alhora sembla que transcorri a càmera lenta. És el moment que t’adones que això és seriós, pensa la Carmen; i que tota la policia, en aquell moment, és hostil, fins i tot els Mossos d’Esquadra. Els mateixos a qui tiràvem flors a l’agost, ara estan entorpint l’entrada al museu a una part del seu personal. La sensació de desprotecció i indefensió torna a fer-se evident. L’Esther entra i el seu marit, el Joan, es queda a fora. Hi restarà tota la nit i tot el matí de l’endemà, fins que l’Esther torni a sortir. El fet de no poder entrar al museu, a l’Alberto li provoca una sensació d’impotència i d’ultratge: “És un malson, com *un estat d’excepció*.” Més si tenim en compte que ha fet un primer intent per entrar i els Mossos l’han estirat per evitar que entri. El mateix li ha passat a la Núria.

Una de les persones que hi ha a fora és el Jesús Navarro, director del Museu d’Art Jaume Morera de Lleida. Arriba a mitjanit, amatent per saber què està passant i per donar-nos el seu suport. Fa molts anys que ens coneix a tots i també que segueix els litigis. Afirmar que aquest conflicte té dos cares: d’una banda, ha restat visibilitat al museu en les seves accions normals, i de l’altra, precisament, li ha donat visibilitat. Creu que el litigi s’hauria d’haver quedat en l’àmbit civil i afirma que els museus i el mateix Consell Internacional de Museus (ICOM) han criticat l’execució provisional. Amb el Jesús hi ha la Carme Clusellas, directora del Museu d’Art de Girona, que

ha decidit venir a Lleida per “donar suport als companys del museu, però també per defensar, simbòlicament, el patrimoni i els museus i denunciant un fet mai vist: l’execució d’una ordre judicial encara no resolta que obliga a portar unes obres d’un museu a un espai no condicionat i sense cap tipus de mesura tècnica”. Els dos són testimonis de com entren al museu els meus companys, els advocats i el personal del Departament de Cultura, convençuts que els deixarien sortir a descansar fins al matí següent. La Carne està perplexa, ho troba tot desmesurat.

L’Aleix també hi és. Ha vingut sol però de seguida troba algun conegut, com el Llorenç dels Castellars de Lleida, amb qui dona toms pels voltants encerclats del museu. Veuen alguns mitjans de comunicació i comproven que un d’ells té informació privilegiada: sap segur que la comitiva aragonesa arribarà de matinada, perquè es queden per fer la foto de l’entrada de la policia. Comença un ball de missatges de WhatsApp i trucades amb altres companys, però ja tenen clar que allò no ho aturarà ningú.

El Francesc passa tota la nit fora del museu, també sota la pluja. Està indignat i vol donar suport als que som a dins. La majoria de nosaltres l’hem tingut de professor i el reconeixem com una veu autoritzada quan parla de patrimoni i de la seva defensa.

A dins, de moment, som a les oficines. L’espera és tensa. No sabem si es complirà el pla de treball que diu que la feina començarà a les 8.00 hores. O si arribaran abans, tal com ens havia advertit la policia judicial fa uns dies.

Les hores es fan llargues, molt llargues. La Laia té un fill, en Leo, que en aquell moment té un any i tres mesos. Encara li dona el pit i es preocupa perquè no sap (ningú no ho sap) si ens haurem d’esperar al museu fins a les vuit del matí, si algú ens avisarà que podem anar a descansar una estona o si arribaran de matinada... i mai s’ha separat del petit tantes hores sense donar-li el pit. La Núria tampoc entén perquè ens han de tenir tota la nit així, sense dormir. Ella, que és una persona molt racional, no entén que no hi hagi un horari per complir, sigui el que sigui. L’Alberto ho té clar: és una guerra psicològica. El fet que ens amaguin informació, que no ens comuniquin a quina hora arribaran i que ho facin de nit. No són hores, la veritat.

Intentem treure importància a la gravetat dels fets que estem a punt de viure. Fem alguna broma. És una manera d’autodefensa clara. I tots en som conscients. A molts de nosaltres ens agafa fred, un fred que ja no ens traurem de sobre en tota la nit.

